

Duurzame energie en windturbines

Peiling onder leden van het Rijssen-HoltenPanel

Maart 2021

Duurzame energie en windturbines

Peiling onder leden van het Rijssen-HoltenPanel

Maart 2021

Colofon:

Duurzame energie en windturbines

Tekst: S. Jansen en R. Esselink

Uitgave: Kennispunt Twente, maart 2021

Opdracht: Gemeente Rijssen-Holten

© 2021, Kennispunt Twente, Enschede. Auteursrechten voorbehouden. Overname van dit rapport (of gedeelten daarvan) is toegestaan, mits de bron wordt vermeld.

Inhoud

1. Inleiding.....	1
2. Huidige situatie.....	4
2.1 Bekendheid met de klimaatopgave	4
2.2 Eigen klimaatmaatregelen	5
3. Windturbines.....	6
3.1 Oordeel over (locatie) windturbines.....	6
3.2 Informatie en betrokkenheid.....	7
3.3 Aandachtspunten, zorgen en inzet mogelijke opbrengsten.....	10
Bijlage 1 Vragenlijst	12
Bijlage 2 Aanvullende analyses.....	16

1. Inleiding

Aanleiding

In 2050 moet Rijssen-Holten energie- en klimaatneutraal zijn. Om dit doel te halen, is het nodig om grootschalig in te zetten op het opwekken van duurzame energie. Een van de mogelijkheden is het plaatsen van windturbines. Op dit moment onderzoekt de gemeente Rijssen-Holten de mogelijkheid om windturbines in de gemeente te plaatsen. Daarbij wordt onder meer gekeken naar de technische mogelijkheden waar windturbines kunnen staan. Daarnaast vindt de gemeente Rijssen-Holten het belangrijk dat ook inwoners van Rijssen-Holten in het proces meegenomen worden. Eerste stap hierin is de inzet van het Rijssen-HoltenPanel, waarbij leden van dit panel diverse vragen zijn voorgelegd over onder meer de mogelijke plaatsing van windturbines.

Uitvoering van het enquête-onderzoek

De uitvoering van het onderzoek is door de gemeente Rijssen-Holten aangekondigd. Naast een korte toelichting op het onderzoek werden inwoners ook uitgenodigd hun mening te geven en deel te nemen door lid te worden van het panel. Tijdens de veldwerkperiode konden inwoners van Rijssen-Holten zich aanmelden, waarna deze nieuwe leden ook per email een uitnodiging kregen voor deelname aan het onderzoek. De email bevat een unieke link naar de vragenlijst, waarmee de vragenlijst één keer kan worden ingevuld. Kennispunt Twente maakt bij de uitvoering van inwonerpanel-peilingen gebruik van authenticatie (slechts één maal invullen), beveiligde sites (https) en gebruikt geen cookies op de site waarop de webenquêtes worden gehost.

Peiling Rijssen-Holten Panel over mogelijke locaties voor windmolens

Gepubliceerd op 17 februari 2021

Rijssen-Holten wil samen met haar inwoners nadenken over de mogelijkheid om windmolens in de gemeente te plaatsen. Om daarmee invulling te geven aan de opdracht, van het Rijk, om meer groene energie op te wekken. Als gemeente staan we helemaal aan het begin van dit proces, er is nog niets besloten en de gemeente is in een onderzoekende fase. In gesprek met inwoners wordt samen bepaald of, waar en hoe mogelijke windmolens geplaatst worden.

Op naar een energie- en klimaatneutraal Rijssen-Holten

De energietransitie lossen we samen op, als inwoners, bedrijven, instellingen en de gemeente. In 2050 moet Rijssen-Holten energie- en klimaatneutraal zijn. Zo staat er in het nationale Klimaatakkoord geschreven. Energie-neutraal en klimaatneutraal betekent dat we evenveel energie op een groene manier opwekken als dat we verbruiken. Zo heeft ons verbruik geen negatief effect op het klimaat. Op dit moment komt bij het opwekken van onze energie CO₂ vrij. Dit is niet goed voor het milieu: het veroorzaakt stijging van de zeespiegel, droogte, zware regenval en hittegolven. Dat heeft negatieve gevolgen voor onze samenleving, onze economie en ons land. Daarom willen wij van deze grijze stroom af.

Invulling van de gemeentelijke ambitie

We gebruiken dagelijks heel veel stroom. Om ervoor te zorgen dat Rijssen-Holten energie- en klimaatneutraal wordt, is het nodig om grootschalig duurzame energie op te wekken. De ambitie van de gemeente kan ingevuld worden door middel van een combinatie van wind- en zonne-energie. Daarvoor worden dan windmolens geplaatst en zonnepanelen aangelegd. Op dit moment laten we onderzoek doen naar locaties in de gemeente waar windmolens kunnen staan. Dit onderzoek kijkt naar de technische en beleidsmatige mogelijkheden. De uitslag van dat technische onderzoek is niet bepalend. Wel wordt daaruit duidelijk waar windmolens sowieso niet kunnen komen te staan.

Wat vindt u?

Naast wat er technisch en beleidsmatig mogelijk is, horen wij graag wat u belangrijk vindt. Energieneutraal worden kunnen we namelijk als gemeente niet alleen. Dat doen we met elkaar, als inwoners, ondernemers en instellingen. Daarom vragen wij u uw mening te geven via het [Rijssen-Holten Panel](#). Uw mening telt! Wij gebruiken de uitkomsten om te kijken hoe wij u in het verdere proces kunnen betrekken. Deelnemen kan van 11 tot en met 25 februari 2021.

Let op: Aanmelden bij het panel voor deze peiling is helaas niet meer mogelijk.

Meer informatie over de energietransitie vindt u op www.energiestrategietwente.nl/energietransitie.

Om te controleren of nieuwe aanmelders ook woonachtig zijn in de gemeente Rijssen-Holten is voor alle nieuwe aanmelders de volgende vraag aan de gemeente Rijssen-Holten gesteld: is een inwoner met deze postcode, dit geslacht en deze geboortemaand/jaar bij u bekend in de BasisRegistratie Personen (BRP voorheen Bevolkingsregister). Bijvoorbeeld: staat een persoon met postcode '7511JM', geslacht 'man' en geboortemaand/jaar 'september 1988' ingeschreven in de basisregistratie personen? Indien het antwoord hierop 'ja' is, is de aanmelder toegelaten als lid van het panel, en daarmee ook meegenomen in dit onderzoek. Behoudens deze gegevenscheck worden geen individuele gegevens en zeker geen individuele antwoorden en frequentie van deelname met de gemeente gedeeld. Personen waarvan de door de persoon verstrekt gegevens niet in het BRP konden worden teruggevonden zijn aangeschreven en hebben de mogelijkheid gekregen de verstrekte gegevens aan te passen. Zij zijn bij een positieve BRP-check alsnog uitgenodigd.

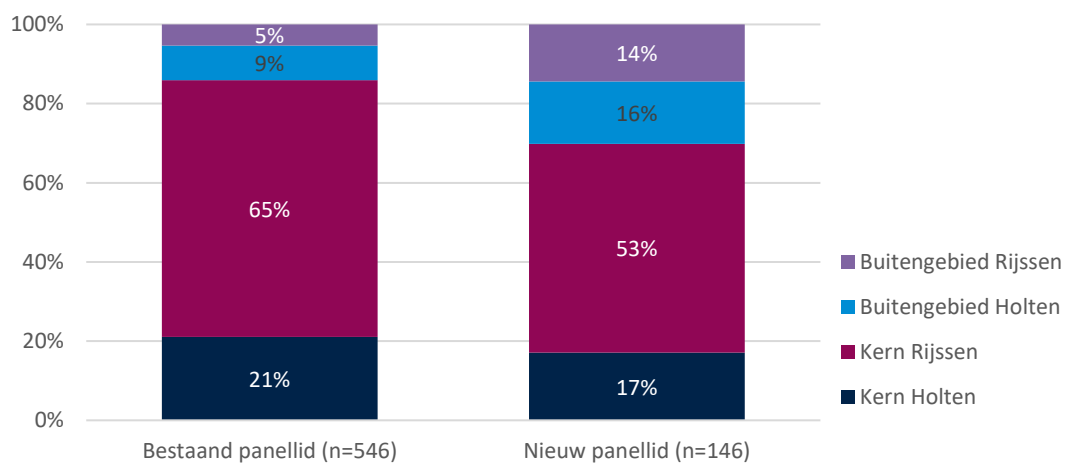
In totaal zijn 871 leden van het Rijssen-HoltenPanel per email uitgenodigd voor deelname aan het onderzoek (na cleaning door BRP-check). Het veldwerk heeft plaatsgevonden tussen 11 februari en 28 februari 2021. Tijdens deze veldwerkperiode hebben 692 panelleden de vragenlijst ingevuld, wat neerkomt op een respons van 79,4 procent.

692 inwoners uit de gemeente Rijssen-Holten hebben meegepraat

In totaal hebben 692 inwoners van Rijssen-Holten deelgenomen aan het onderzoek. Hiervan waren er 546 reeds lid van het inwonerpanel voor de start van het onderzoek. Daarnaast zijn gedurende de periode dat de enquête online stond en kon worden ingevuld 179 inwoners nieuw lid geworden van het panel. Daarvan hebben er uiteindelijk 146 ook (direct) deelgenomen aan dit onderzoek en de enquête volledig ingevuld. In vergelijking met andere peilingen is het aantal nieuwe aanmeldingen groot, wat (mede) zal samenhangen met een hogere mate van betrokkenheid bij het thema. Daarbij is het aannemelijk dat deze nieuwe leden een meer uitgesproken mening hebben en hun stem willen laten horen. Om een zo zuiver mogelijk beeld te schetsen is er daarom voor gekozen in dit rapport een onderscheid te maken tussen bestaande leden (leden die bij de start van het onderzoek al deelnemer van het Rijssen-HoltenPanel waren) en nieuwe leden (leden die gedurende de veldwerkperiode zich hebben aangemeld als lid van het Rijssen-HoltenPanel).

Figuur 1 Samenstelling respons uitgesplitst naar bestaande en nieuwe panelleden versus woongebied (ongewogen aantallen)

Representativiteit en betrouwbaarheid

In onderzoek onder de bevolking is het gebruikelijk dat niet de gehele bevolking deelneemt. Hoewel het deelnemen aan een onderzoek van het Rijssen-Holtenpanel open staat voor alle inwoners vanaf 18 jaar. Deze vorm van onderzoek wordt ook wel steekproefonderzoek genoemd. Feitelijk beantwoordt een deel van de bevolking vragen over een onderwerp. Omdat er in een panel en ook in de respons eigenlijk altijd een zekere over- en ondervertegenwoordiging is van bepaalde groepen, is het belangrijk om een zogenoemde wegingsprocedure toe te passen. Dit om een over- of ondervertegenwoordiging van bepaalde groepen te corrigeren. De resultaten van deze peiling zijn daarom gewogen naar de populatie (inwoners van Rijssen-Holten vanaf 18 jaar) op leeftijdsgroep en gebied (Rijssen en Holten). Daarmee zijn de resultaten van het Rijssen-Holten Panel representatief op deze kenmerken voor de bevolking van Rijssen-Holten vanaf 18 jaar.

Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent¹. Bij een populatie van zo'n 29.000 inwoners van 18 jaar en ouder, een respons van 693 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 3,7 procent. Dit betekent dat met een waarschijnlijkheid van 95 procent de werkelijke waarde van deze schatting ligt tussen de 46,3 procent en de 53,7 procent. Dit zijn voor steekproefonderzoek uiterst acceptabele afwijkingen. Zo is bijvoorbeeld 34 procent niet exact 34 procent, maar zal dit in de werkelijkheid iets meer of iets minder bedragen. Een bekend voorbeeld van deze onnauwkeurigheid betreft de prognose van de zetelverdeling bij Tweede Kamerverkiezingen. Deze wordt gepresenteerd 'tussen de x en y zetels per partij'.

¹ Dit betekent dat de werkelijke waarde in 95 van de 100 steekproeven tussen de grenzen zal liggen van de marges behorende bij de gevonden waarde en de steekproefomvang.

Significantie: een toelichting

Significantie is een belangrijke term in onderzoek. Het geeft aan of een verschil tussen uitkomsten reëel is, of ontstaan door toeval, bijvoorbeeld door de gehanteerde methode. In deze rapportage worden resultaten van bestaande én nieuwe panelleden gerapporteerd. Om te bezien of de resultaten van onderscheiden groepen panelleden onderling ‘werkelijk’ verschillen, is gebruik gemaakt van significantietoetsen. Er bestaat namelijk altijd een marge rondom de resultaten bij steekproefonderzoek. Indien de marges elkaar overlappen is er sprake van een niet-significant verschil. Overlappen deze marges elkaar niet, dan is er sprake van een significant verschil. Voorbeeld: een stelling met voor- en tegenstanders van een bepaald onderwerp. 48 procent is voor en 51 procent is tegen (de overige hebben geen mening). De marges rondom de percentages bedragen respectievelijk 45,6 en 50,4 procent en 48,6 procent en 53,5 procent. Beide overlappen elkaar en er is dus niet sprake van een significant verschil.

In deze rapportage wordt een significant verschil in de grafieken aangeduid met een *. Tekstueel wordt er alleen over verschillen geschreven als deze significant zijn. Mocht dat een keer niet zo zijn, dan staat dat er duidelijk bij.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de huidige situatie ten aanzien van de bekendheid met de klimaatopgave weergegeven. Daarnaast wordt er ingezoomd op eigen klimaatmaatregelen van de inwoners van Rijssen-Holten. In het derde hoofdstuk gaat het over de windturbines. Hierin komt een oordeel over de (locatie van de) windturbines naar voren. Evenals de voorkeur voor informatie en betrokkenheid en de aandachtspunten, zorgen en de mogelijke inzet van opbrengsten.

De vragenlijst is opgenomen in bijlage 1 en bijlage 2 bevat enkele aanvullende analyses.

In sommige van de figuren in dit rapport komen de totaalpercentages boven de 100% uit. Dit komt omdat mensen meerdere antwoorden konden aanvinken. Daarnaast kan de N zeer licht afwijken van het aantal daadwerkelijke deelnemers als gevolg van de weging. Bij de figuren wordt middels ‘N=...’ het aantal deelnemende personen per vraag weergegeven (gewogen aantallen). Dit aantal kan per vraag verschillen, omdat niet alle mensen alle vragen hebben ingevuld of omdat de (vervolg)vraag op basis van een eerder gegeven antwoord alleen van toepassing is voor een deel van de respondenten.

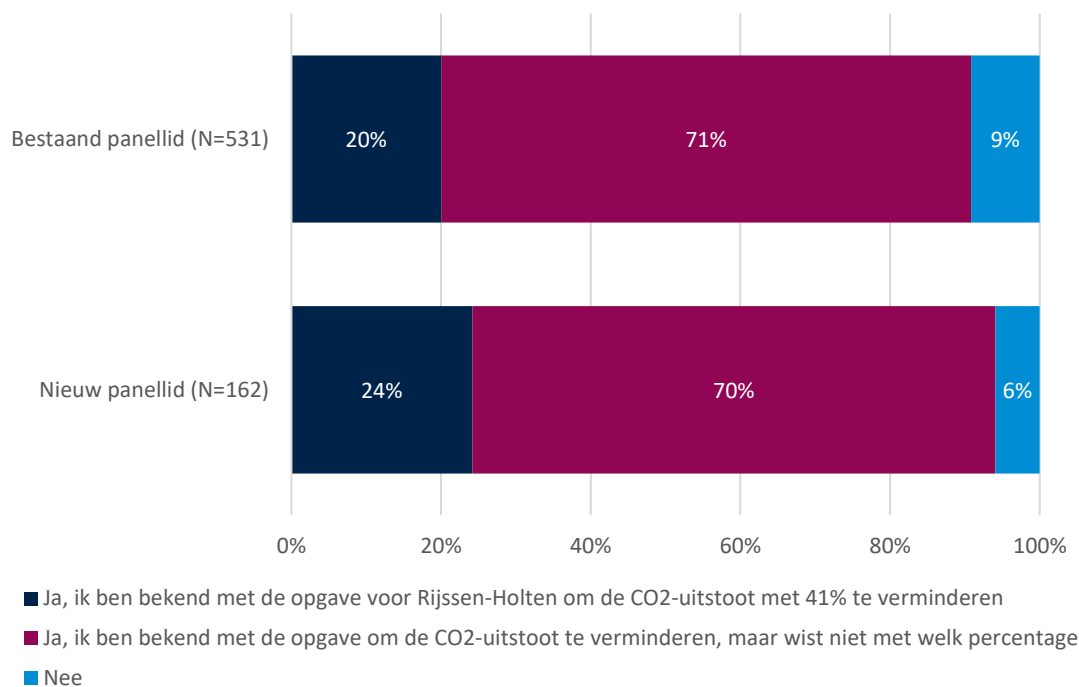
2. Huidige situatie

2.1 Bekendheid met de klimaatopgave

Overgrote deel van de inwoners is (deels) bekend met de opgave

Onder zowel bestaande als nieuwe panelleden weet ruim 70 procent dat de gemeente voor een opgave staat om minder CO₂ uit te stoten. Onder de nieuwe panelleden weet 24 procent met welk percentage de uitstoot verminderd moet worden en onder de bestaande panelleden weet 20 procent dit (geen significant verschil). Dat betekent dat ruim 90 procent van de inwoners (deels) bekend is met opgave waar de gemeente voor staat.

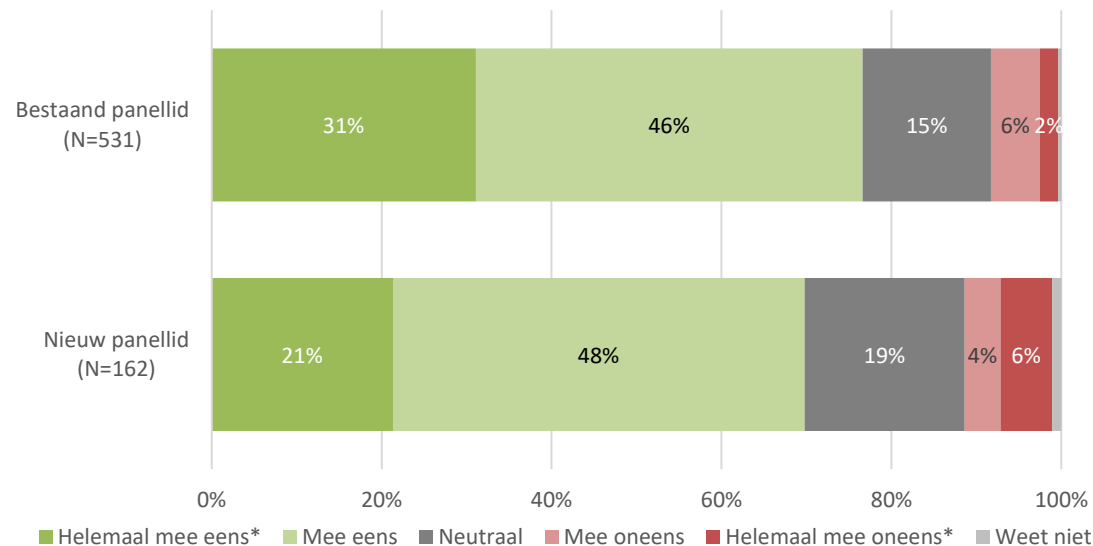
Figuur 2 Bekend met de klimaatopgave

Nieuwe en bestaande panelleden verschillen betreft maatregelen voor duurzame energie

Driekwart van de bestaande panelleden van Rijssen-Holten is het er (helemaal) mee eens dat de gemeente maatregelen neemt om duurzame energie op te wekken. Daarentegen is acht procent het hier (helemaal) mee oneens. Onder de nieuwe panelleden is 69 procent het (helemaal) eens, terwijl tien procent het er (helemaal) mee oneens is.

Figuur 3 Mate waarin inwoners het (on)eens zijn met maatregelen voor duurzame energie

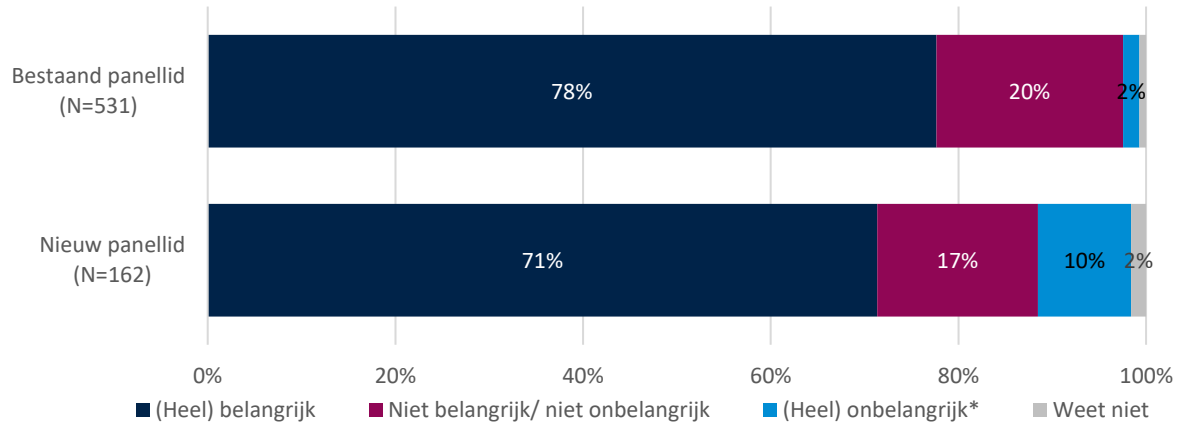
* Significant verschil

2.2 Eigen klimaatmaatregelen

Belang van zelf (ook) klimaatmaatregelen nemen

Van de bestaande panelleden vindt 78 procent het (heel) belangrijk om zelf (ook) klimaatmaatregelen te nemen, slecht twee procent vindt het (heel) onbelangrijk. Van de groep nieuwe panelleden geeft tien procent aan het zelf nemen van klimaatmaatregelen (heel) onbelangrijk te vinden.

Figuur 4 Mate van belangrijkheid om zelf klimaatmaatregelen te nemen

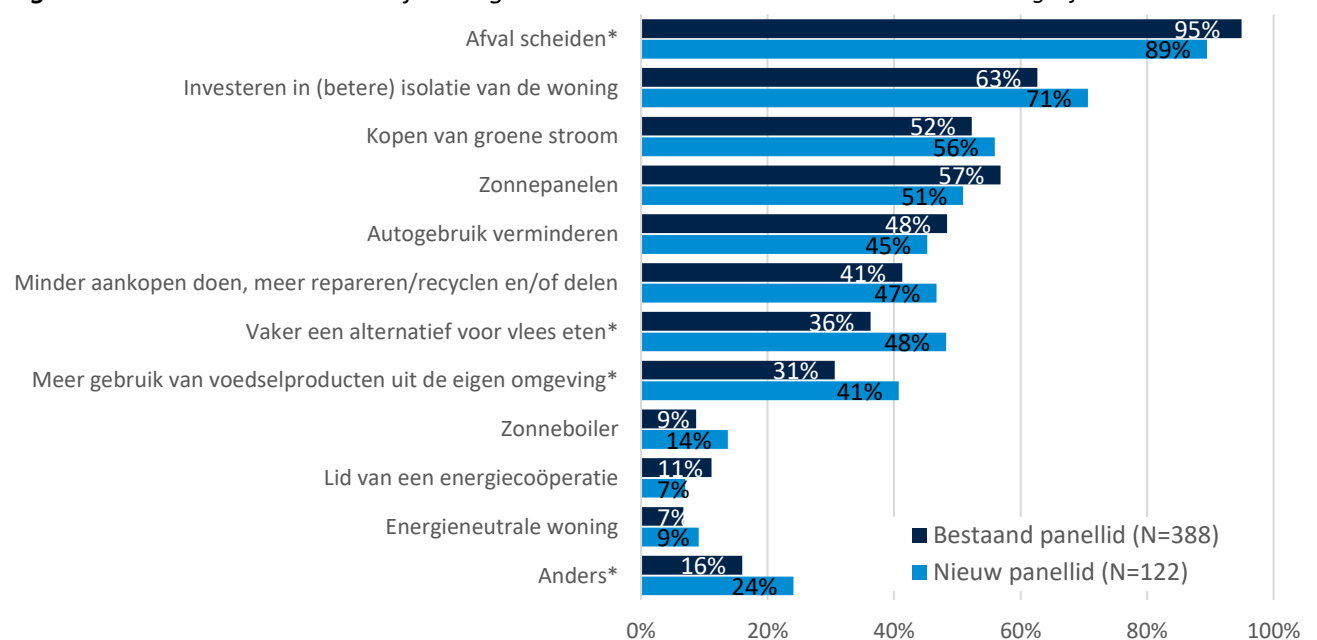

* Significant verschil

Merendeel onderneemt zelf ook klimaatmaatregelen, afval scheiden meest genoemd
Bijna driekwart van zowel de nieuwe (75%) als de bestaande (73%) panelleden geeft aan dat ze zelf klimaatmaatregelen hebben genomen. Aan hen die aangeven dat ze zelf klimaatmaatregelen hebben genomen, is gevraagd wat ze doen om bij te dragen aan het klimaat.

Het scheiden van afval is het vaakst genoemd, daaropvolgend wordt het investeren in een (betere) isolatie van de woning het meest genoemd. Significante verschillen tussen bestaande en nieuwe zijn er ten aanzien van het scheiden van afval, vaker alternatieven voor vlees eten, meer gebruik maken van voedselproducten uit de eigen omgeving en 'anders' als genomen klimaatmaatregelen. Het gebruik van een elektrisch/hybride auto en het verminderen van het gas en/of energieverbruik zijn voornamelijk maatregelen die bij 'anders' worden benoemd.

Figuur 5 Wat doet u om bij te dragen aan het klimaat? Meerdere antwoorden mogelijk

* Significant verschil

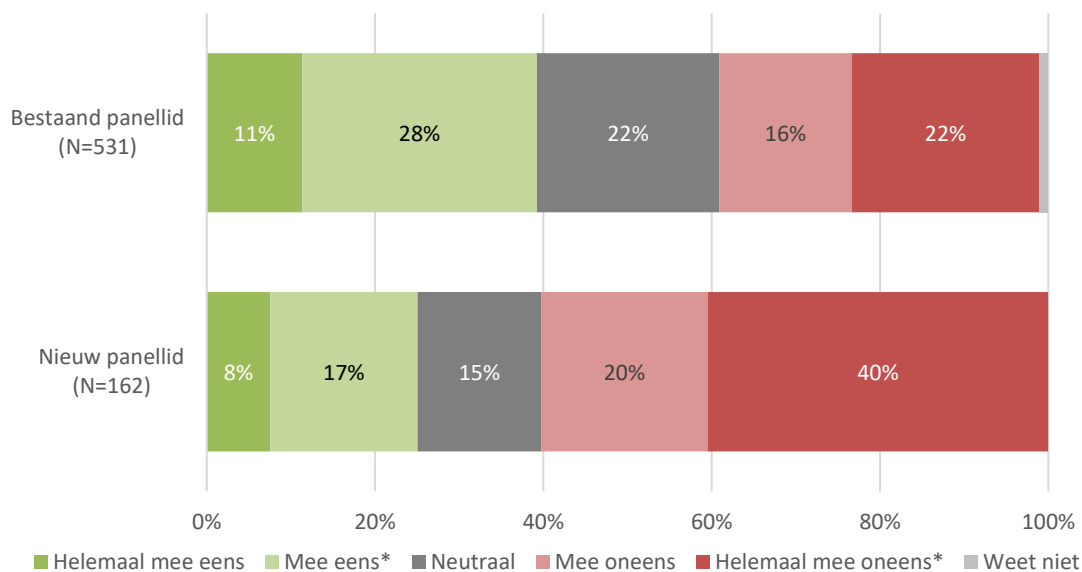
3. Windturbines

3.1 Oordeel over (locatie) windturbines

Vershil in oordeel tussen bestaande en nieuwe panelleden

De gemeente overweegt een deel van de duurzame energie op te wekken met windmolens. Van de bestaande panelleden is 39 procent het (helemaal) eens met het opwekken van duurzame energie door middel van windturbines. Het merendeel hiervan is het eens (28%). Onder de nieuwe panelleden is in totaal 25 procent het (helemaal) eens, waarvan slechts 17 procent het eens is. De bestaande en nieuwe panelleden verschillen significant in de mate waarmee ze het eens zijn met de turbines. Er is ook een significant verschil in de mate waarmee nieuwe panelleden het hier helemaal mee oneens zijn (40%) ten opzichte bestaande panelleden (23%).

Figuur 6 De gemeente overweegt een deel van de duurzame energie op te wekken met windmolens. In welke mate is men het hier mee eens of oneens?

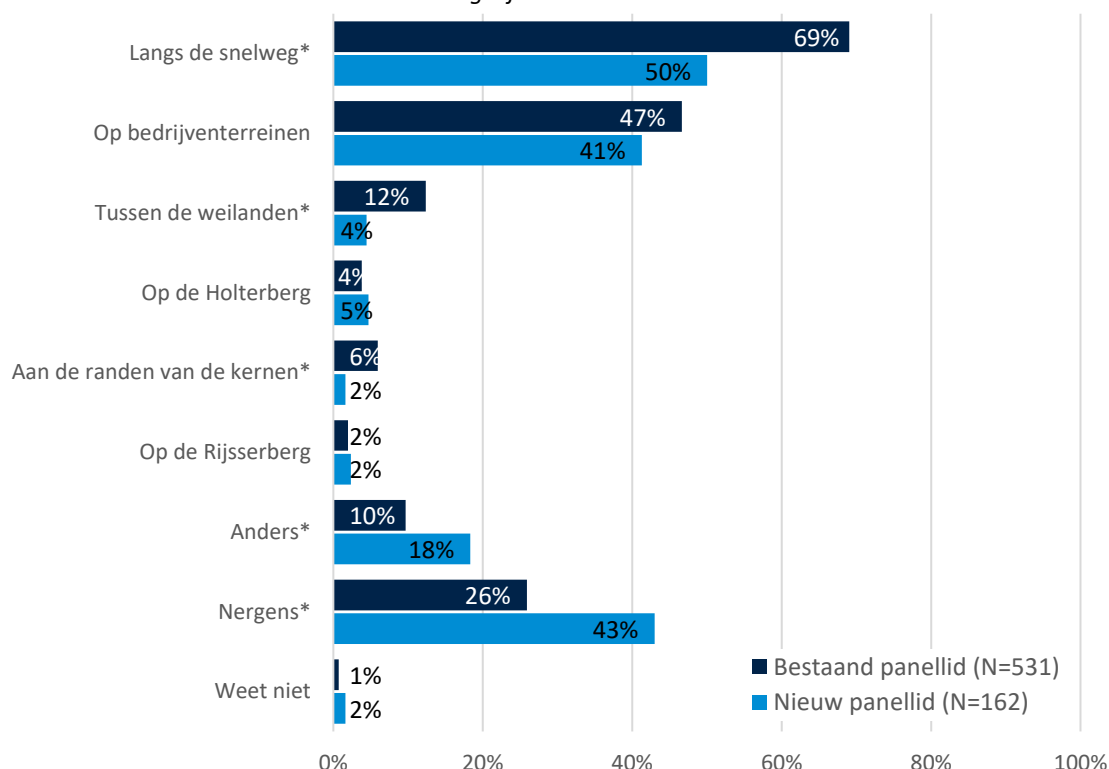
* Significant verschil

De inwoners die aangeven het (helemaal) eens te zijn, geven met name aan dat ze het eens zijn omdat ze duurzaamheid belangrijk vinden en omdat windenergie volgens hen de beste duurzame energiebron is. De inwoners die het (helemaal) oneens zijn, stellen dat ze het horizonvervuiling vinden, dat het een te klein effect heeft ten opzichte van het geheel en/of dat Twente niet het geschikte gebied is voor windenergie.

Oordeel over mogelijke locatie(s) voor windturbines

Mochten er windturbines in Rijssen-Holten worden geplaatst, dan zien de bestaande panelleden het liefst dat deze langs de snelweg (69%) of op bedrijventerreinen (47%) worden geplaatst. Nergens windturbines plaatsen wordt ook relatief vaak genoemd (26%). Nieuwe panelleden hebben een soortgelijke voorkeur, echter verschillen ze in de mate dat ze de locatie langs de snelweg (50%), tussen de weilanden (4%) en nergens (43%) prefereren. Zie figuur zeven op de volgende pagina voor een overzicht.

Figuur 7 Locatie(s) waar men het liefst windturbines geplaatst ziet worden.
Meerdere antwoorden mogelijk

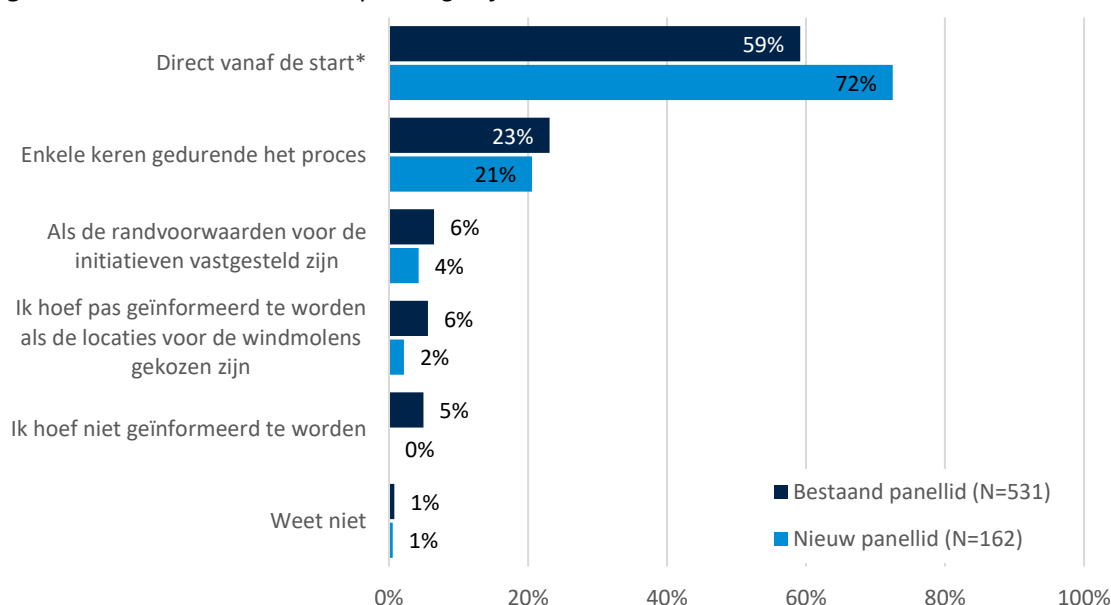
* Significant verschil

3.2 Informatie en betrokkenheid

Informatiebehoefte ten aanzien van technisch locatie-onderzoek

Momenteel loopt een verkennend onderzoek waar windturbines technisch kunnen staan. Een meerderheid van de inwoners van Rijssen-Holten wil bij voorkeur direct vanaf de start geïnformeerd worden over de uitkomsten van dit technische onderzoek en het vervolgproces. Nieuwe panelleden (72%) geven significant vaker dan bestaande panelleden (59%) aan vanaf de start betrokken te willen worden. Ongeveer een vijfde deel prefereert om enkele keren gedurende het proces geïnformeerd te worden (bestaande leden: 23%; nieuwe leden: 21%).

Figuur 8 Moment waarop men geïnformeerd wil worden over onderzoek locaties

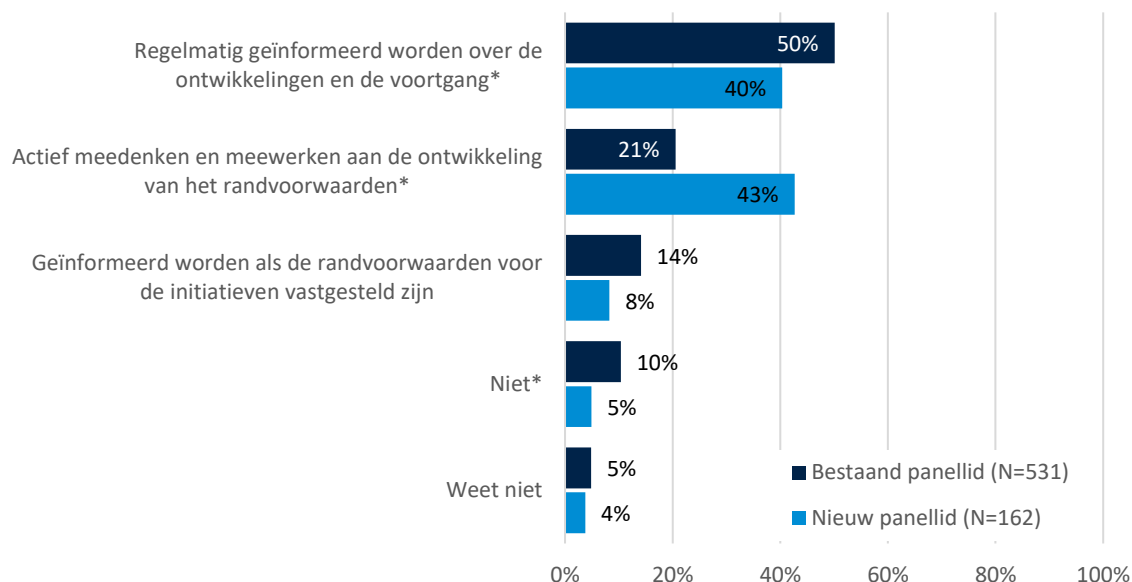

* Significant verschil

Gewenste mate van betrokkenheid

Vervolgens is gevraagd op welke manier men betrokken wil worden tijdens de zoektocht naar de locaties, en het opstellen van de voorwaarden die de gemeente stelt om mee te willen werken aan de plannen voor windmolens. De helft van de bestaande panelleden wil regelmatig geïnformeerd worden over de ontwikkelingen en de voortgang (50%). Bij nieuwe panelleden is dat aandeel kleiner, namelijk 40 procent. De nieuwe panelleden geven vaker aan dat ze actief willen meedenken aan de ontwikkeling van de randvoorwaarden (43%) ten opzichte van de bestaande panelleden (21%). Ook de mate waarin men 'niet' betrokken wil worden, verschilt: bij bestaande panelleden heeft 10 procent geen behoefte aan betrokkenheid, bij nieuwe panelleden is dat 5 procent.

Figuur 9 Manier waarop men betrokken wil worden bij de zoektocht naar locaties

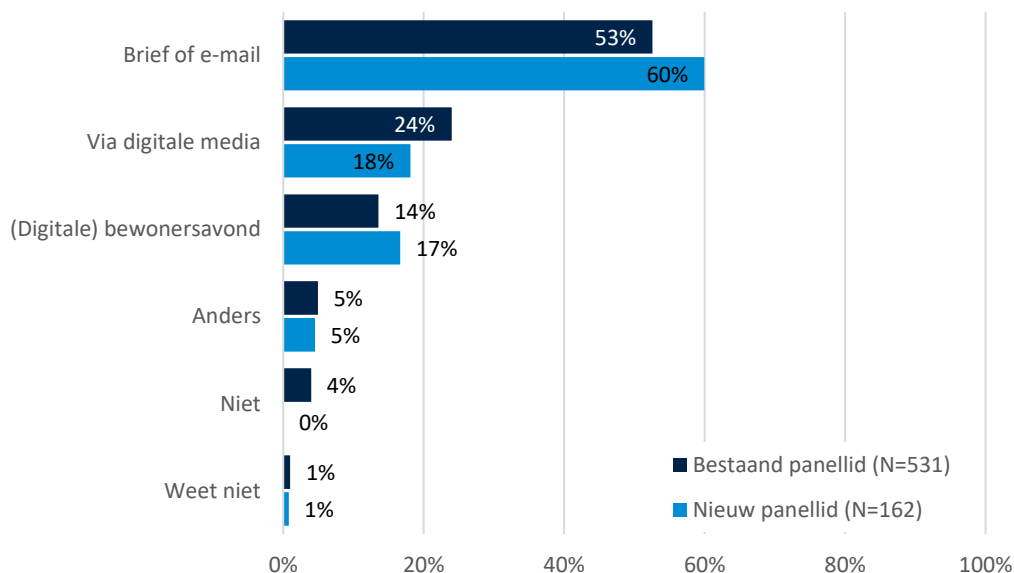

* Significant verschil

Bij voorkeur informatie via brief of per e-mail

De meerderheid van zowel de bestaande als nieuwe panelleden van Rijssen-Holten wil het liefst via een brief of e-mail geïnformeerd worden over de manier waarop de gemeente de voorwaarden opstelt om mee te werken aan de plannen voor windturbines. Daaropvolgend heeft via digitale media de voorkeur. Antwoorden bij 'anders, namelijk' zijn veelal alle antwoordcategorieën opgesomd, daarnaast is meer aanvullend ook de krant genoemd. Er zijn geen significante verschillen tussen beide respondentengroepen.

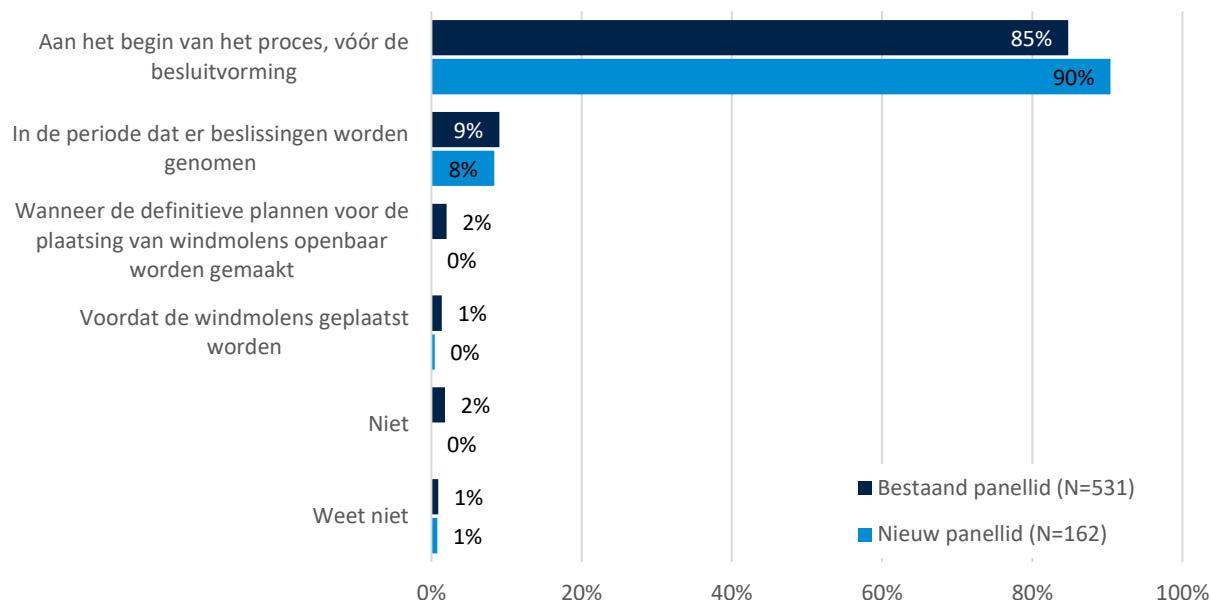
Figuur 10 Manier waarop men geïnformeerd wil worden over werkwijze gemeente

Informatiebehoefte bij windturbines binnen 1 km van het huis

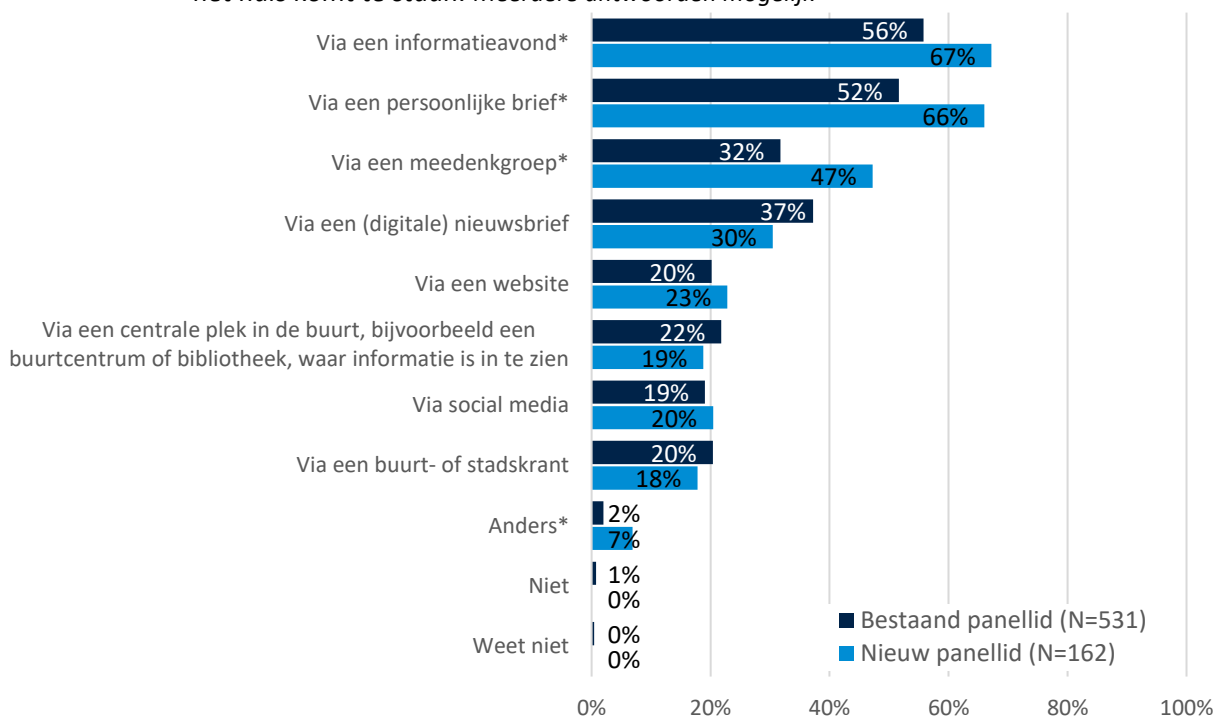
Wanneer er plannen zijn voor het plaatsen van windturbines binnen één kilometer van het huis dan wil een overgrote grote meerderheid, van zowel de nieuwe als bestaande panelleden, aan het begin van het proces, vóór de besluitvorming geïnformeerd worden. Er zijn geen significante verschillen tussen beide respondentengroepen.

Figuur 11 *Stel er zijn plannen voor windmolens binnen 1 kilometer van uw huis, hoe ver van tevoren wilt u geïnformeerd worden?*

Zowel bestaande als nieuwe panelleden ontvangen bij voorkeur informatie via een informatieavond of via een persoonlijke brief. Nieuwe panelleden noemen beide informatiekanaal wel vaker dan bestaande panelleden. Ook het participeren via een meedenkgroep is door nieuwe leden meer genoemd. Nieuwe panelleden hebben tevens meer 'anders' aangegeven, hierbij wordt er veelal benoemd dat alle opties waarbij inspraak mogelijk zijn passend is.

Figuur 12 *Manier waarop men geïnformeerd wil worden wanneer windturbine binnen 1 km van het huis komt te staan. Meerdere antwoorden mogelijk*

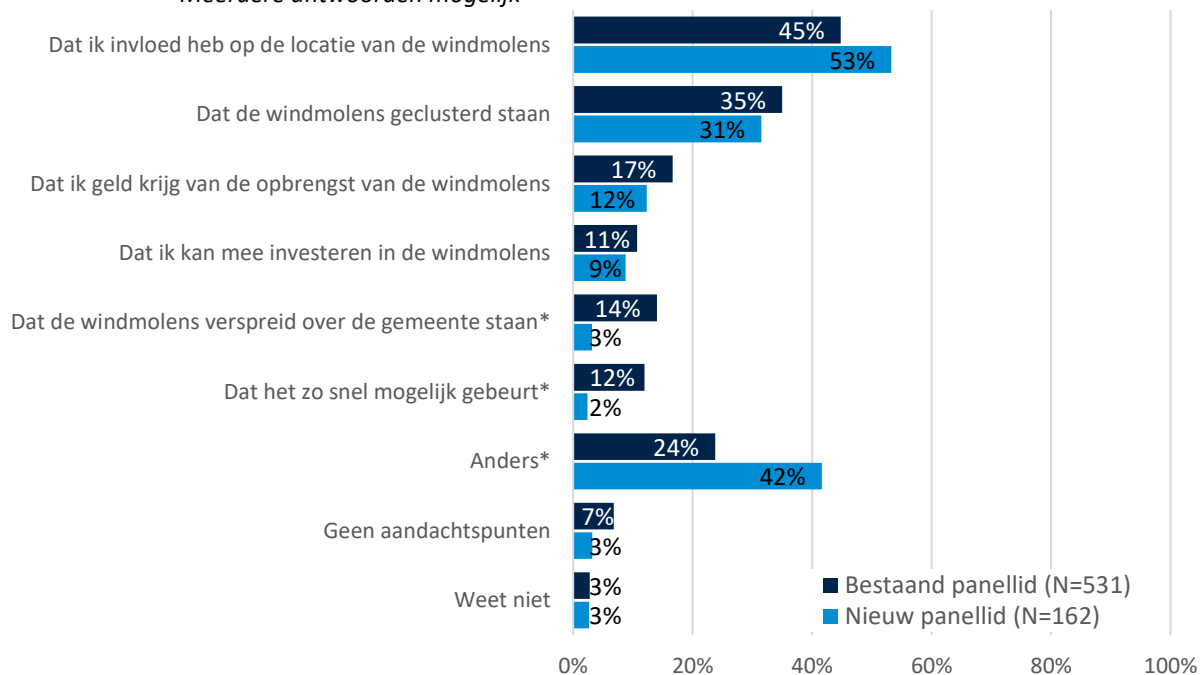
* Significant verschil

3.3 Aandachtspunten, zorgen en inzet mogelijke opbrengsten

Invloed op de locatie van de windturbines is het meest genoemde aandachtspunt

Aan de inwoners is tevens gevraagd wat voor hen de belangrijkste aandachtspunten zijn bij het eventueel plaatsen van windturbines in Rijssen-Holten. Onder zowel de bestaande als de nieuwe panelleden is het invloed hebben op de locatie van windturbines het meest genoemd als aandachtspunt. Daarnaast vindt ongeveer een derde deel het geclusterd staan van windturbines een belangrijk aandachtspunt. Bestaande panelleden vinden dat windturbines verspreid staan over de gemeente (14%) en dat het plaatsen zo snel mogelijk gebeurt (12%) vaker belangrijke aandachtspunten dan nieuwe panelleden (respectievelijk 3% en 2%). De nieuwe panelleden hebben echter vaker voor 'anders' gekozen, bij deze antwoordmogelijkheid noemt men onder meer tegenstander te zijn, geen windturbines te willen als ook dat mens en natuur geen last/schade ondervinden.

Figuur 13 Belangrijke aandachtspunten bij plaatsen windturbines.
Meerdere antwoorden mogelijk

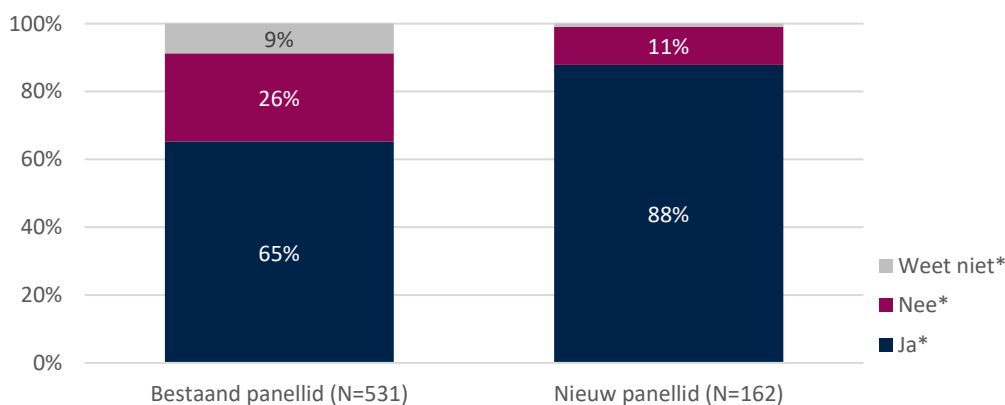

* Significant verschil

Veel inwoners hebben zorgen om het plaatsen van windturbines

Het merendeel van de inwoners van Rijssen-Holten geeft aan zorgen te hebben als het gaat om het plaatsen van windturbines. Daarbij geven nieuwe panelleden vaker aan zorgen te hebben (88%) dan bestaande panelleden (65%). Van de bestaande panelleden geeft 26 procent aan geen zorgen te hebben en 9 procent weet het (nog) niet.

Figuur 14 Zorgen als het gaat om het plaatsen van windturbines

* Significant verschil

De inwoners die zorgen hebben, maken zich met name zorgen over de aantasting van het landschap door het plaatsen van windturbines. Daarnaast geven nieuwe panelleden, ten opzichte van bestaande panelleden, vaker aan dat ze zorgen hebben over het geen invloed hebben op de locaties van de turbines (10 procentpunt meer), over het krijgen van geluidsoverlast krijgen (14 procentpunt meer) en over het krijgen van slagschaduw (18 procentpunt meer).

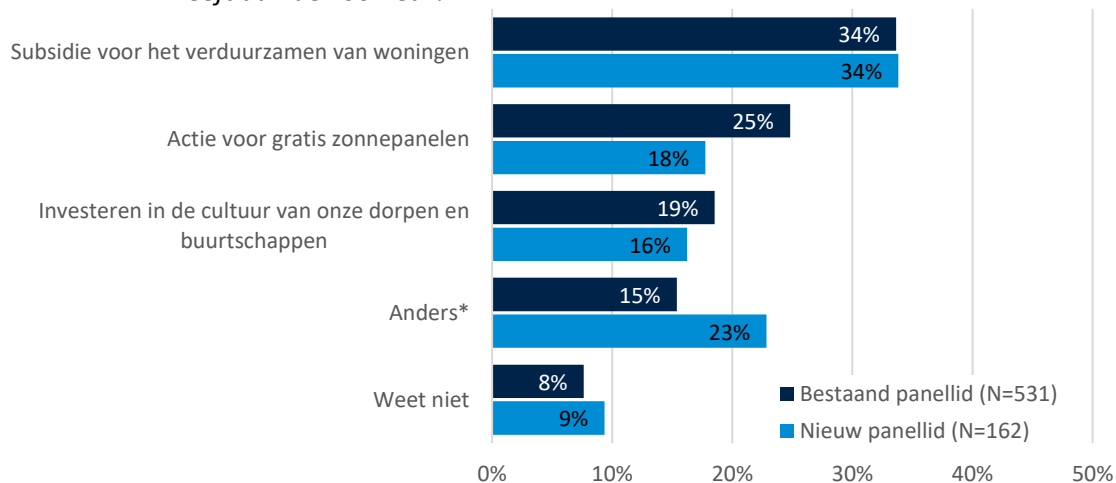
Figuur 15 *Zorgen over plaatsen windturbines. Meerdere antwoorden mogelijk*

* Significant verschil

Opbrengsten lokaal inzetten? Het liefst een subsidie voor het verduurzamen van woningen. Tot slot is er gevraagd hoe de inwoners de mogelijke opbrengsten van windturbines het liefst terug zien, mocht een deel lokaal geïnvesteerd worden. Meest genoemd als voorkeur, door zowel de bestaande als de nieuwe panelleden, is het omzetten in een subsidie voor het verduurzamen van woningen (34%). Een actie voor gratis zonnepanelen en investeren in de cultuur van de dorpen en buurtschappen volgen daarna. Tot slot is de categorie 'anders' door de nieuwe panelleden vaker genoemd dan door de bestaande panelleden, de toelichtingen die daarbij zijn gegeven lopen erg uiteen.

Figuur 16 *Als een deel van de opbrengst van de windmolens lokaal ingezet zou worden, wat heeft dan de voorkeur?*

* Significant verschil

Bijlage 1 Vragenlijst

Introscherm

Beste inwoner van Rijssen-Holten,

In 2050 moet Rijssen-Holten energie- en klimaatneutraal zijn. Dat kunnen wij als gemeente niet alleen, dat doen we met elkaar als inwoners, ondernemers en instellingen. Om dit doel te halen, is het nodig om grootschalig duurzame energie op te wekken, onder andere met windmolens. Gemeente Rijssen-Holten wil samen met haar inwoners nadenken over de mogelijkheid om windmolens in de gemeente te plaatsen. Om daarmee invulling te geven aan de opdracht, van het Rijk, om meer groene energie op te wekken. Op dit moment doet de gemeente technisch onderzoek naar locaties in de gemeente waar windmolens kunnen staan. Maar als gemeente staan we aan het begin van dit proces, er is nog niets besloten. In gesprek met inwoners zal samen worden bepaald of, waar en hoe mogelijke windmolens geplaatst worden. Een belangrijke eerste stap daarin is te weten wat uw mening als inwoner van Rijssen-Holten is over dit onderwerp. Wij gebruiken de uitkomsten onder meer om te bepalen hoe wij inwoners van Rijssen-Holten in het verdere proces kunnen betrekken.

Vragenblok: Intro

1 Waar in onze gemeente woont u?

- Kern Holten
- Kern Rijssen
- Buitengebied Holten
- Buitengebied Rijssen

Vragenblok: Klimaatmaatregelen

2 Gemeenten in Nederland hebben met elkaar afgesproken dat de CO2 uitstoot omlaag moet. Voor onze gemeente betekent dit dat in 2030 er 41% minder CO2-uitstoot moet zijn dan in 1990. Bent u bekend met deze opgave?

- Ja, ik ben bekend met de opgave voor Rijssen-Holten om de CO2-uitstoot met 41% te verminderen
- Ja, ik ben bekend met de opgave om de CO2-uitstoot te verminderen, maar wist niet met welk percentage
- Nee

3A Om minder CO2 uit te stoten, zijn er andere energiebronnen nodig. Denk hierbij aan duurzame energiebronnen zoals zon, water en wind. In welke mate bent u het er mee eens of oneens dat de gemeente maatregelen neemt om duurzame energie op te wekken?

• Helemaal mee eens	Ga naar vraag 3B
• Mee eens	Ga naar vraag 3B
• Niet mee eens / niet mee oneens	Ga naar vraag 4A
• Mee oneens	Ga naar vraag 3C
• Helemaal mee oneens	Ga naar vraag 3C
• Weet niet	Ga naar vraag 4A

3B Waarom bent u het hier (helemaal) mee eens?

<Ruimte voor toelichting>

- Geen toelichting

3C Waarom bent u het hier (helemaal) mee oneens?

<Ruimte voor toelichting>

- Geen toelichting

4 Hoe belangrijk vindt u het om zelf (ook) klimaatmaatregelen te nemen?

- Heel belangrijk
- Belangrijk
- Niet belangrijk/ niet onbelangrijk
- Onbelangrijk
- Heel onbelangrijk
- Weet ik niet/geen mening

5A Heeft u zelf al klimaatmaatregelen genomen?

• Ja	Ga naar vraag 6B
• Nee	Ga naar vraag 7

5B Wat doet u om bij te dragen aan het klimaat?

<meerdere antwoorden mogelijk; m.u.v. 'niets specifiek'; antwoordcategorieën rouleren>

- Zonnepanelen
- Zonneboiler
- Investeren in (betere) isolatie van de woning
- Kopen van groene stroom
- Energieneutrale woning
- Lid van een energiecoöperatie
- Afval scheiden
- Vaker een alternatief voor vlees eten
- Meer gebruik van voedselproducten uit de eigen omgeving (zoals biologische boeren in de buurt)
- Autogebruik verminderen
- Minder aankopen doen, meer repareren/recyclen en/of delen
- Anders, namelijk _____
- Niets specifiek

Vragenblok: Windmolens

In het klimaatakkoord vraagt de regering gemeenten om energie- en klimaatneutraal te worden. Daarvoor heeft de gemeente tot 2030 de tijd om 41% minder CO₂ uit te stoten (ten opzichte van de uitstoot in 1990) en extra energie op een groene manier opwekken. Met zonne-energie alleen, kan die 41% niet behaald worden. De combinatie met windenergie van windmolens zorgt ervoor dat de gemeente haar doelstellingen wél kan behalen.

6A De gemeente overweegt een deel van de duurzame energie op te wekken met windmolens. In welke mate bent u het hier mee eens of oneens?

• Helemaal mee eens	Ga naar vraag 6B
• Mee eens	Ga naar vraag 6B
• Niet mee eens / niet mee oneens	Ga naar vraag 7
• Mee oneens	Ga naar vraag 6C
• Helemaal mee oneens	Ga naar vraag 6C
• Weet niet	Ga naar vraag 7

6B Waarom bent u het hier (helemaal) mee eens?

<Ruimte voor toelichting>

- Geen toelichting

6C Waarom bent u het hier (helemaal) mee oneens?

<Ruimte voor toelichting>

- Geen toelichting

7 Als er windmolens in Rijssen-Holten worden geplaatst, waar kunnen deze volgens u dan het beste komen te staan? <meerdere antwoorden mogelijk, m.u.v. 'nergens' en 'weet niet'>

- Langs de snelweg
- Op de Rijsserberg
- Op de Holterberg
- Aan de randen van de kernen
- Op bedrijventerreinen
- Tussen de weilanden
- Anders, namelijk _____
- Nergens
- Weet niet

8 Wanneer in het proces wilt u geïnformeerd worden over de uitkomsten van het onderzoek waar de windmolens kunnen staan en de keuze van de definitieve locaties voor windmolens in Rijssen-Holten?

- Direct vanaf de start
- Enkele keren gedurende het proces
- Als de randvoorwaarden voor de initiatieven vastgesteld zijn
- Ik hoef pas geïnformeerd te worden als de locaties voor de windmolens gekozen zijn
- Ik hoef niet geïnformeerd te worden
- Weet niet

9 Op welke manier wilt u betrokken worden tijdens de zoektocht naar de locaties, en het opstellen van de voorwaarden die de gemeente stelt om mee te willen werken aan de plannen voor windmolens?

- Actief meedenken en meewerken aan de ontwikkeling van de randvoorwaarden
- Regelmatig geïnformeerd worden over de ontwikkelingen en de voortgang
- Geïnformeerd worden als de randvoorwaarden voor de initiatieven vastgesteld zijn
- Niet
- Weet niet

10 Hoe wilt u geïnformeerd worden over de manier waarop de gemeente de voorwaarden opstelt om mee te werken aan de plannen voor windmolens?

- Digitale) bewonersavond
- Brief of e-mail
- Via digitale media
- Anders, namelijk _____
- Niet
- Weet niet

11 Wat vindt u belangrijke aandachtspunten bij het plaatsen van windmolens in Rijssen-Holten?

<meerdere antwoorden mogelijk, m.u.v. 'geen aandachtspunten' en 'weet niet'>

- Dat het zo snel mogelijk gebeurt
- Dat de windmolens geclusterd staan
- Dat de windmolens verspreid over de gemeente staan
- Dat ik invloed heb op de locatie van de windmolens
- Dat ik kan mee investeren in de windmolens
- Dat ik geld krijg van de opbrengst van de windmolens
- Anders, namelijk ...
- Geen aandachtspunten
- Weet niet

12A Heeft u zorgen als het gaat om het plaatsen van windmolens?

• Ja	Ga naar vraag 12b
• Nee	Ga naar vraag 13
• Weet niet	Ga naar vraag 13

12B Kunt u aangeven wat voor zorgen u heeft?

<meerdere antwoorden mogelijk, m.u.v. 'weet niet'>

- Dat ik last krijg van slagschaduw
- Dat ik geluidsoverlast krijg
- Dat de opbrengst van de windmolens alleen naar ontwikkelaars gaat
- Dat ik geen invloed heb op de locatie en ligging van de windmolens
- Dat het landschap te veel wordt aangetast door de turbines
- Anders, namelijk _____
- Weet niet

13 Stel er zijn plannen voor windmolens binnen 1 kilometer van uw huis, hoe ver van te voren wilt u geïnformeerd worden?

- Aan het begin van het proces, vóór de besluitvorming
- In de periode dat er beslissingen worden genomen
- Wanneer de definitieve plannen voor de plaatsing van windmolens openbaar worden gemaakt
- Voordat de windmolens geplaatst worden
- Niet
- Weet niet

14 Stel er zijn plannen voor windmolens binnen 1 kilometer van uw huis, hoe wilt u geïnformeerd of er bij betrokken worden?

<meerdere antwoorden mogelijk; m.u.v. 'niet' en 'weet niet'>

- Via een informatieavond
- Via een meedenkgroep
- Via een centrale plek in de buurt, bijvoorbeeld een buurtcentrum of bibliotheek, waar informatie is in te zien
- Via een buurt- of stadskrant
- Via een persoonlijke brief
- Via een website
- Via sociale media
- Via een (digitale) nieuwsbrief
- Anders, namelijk ...
- Niet
- Weet niet

15 Als een deel van de opbrengst van de windmolens lokaal ingezet zou worden, wat heeft dan uw voorkeur?

- Subsidie voor het verduurzamen van woningen
- Actie voor gratis zonnepanelen
- Investeren in de cultuur van onze dorpen en buurtschappen
- Anders, namelijk _____
- Weet niet

16 Heeft u tot slot nog vragen, ideeën of andere opmerkingen? Dan kunt u die hier aangeven:

<Ruimte voor toelichting>

Eindscherm

Dit was de laatste vraag van deze vragenlijst. Bedankt voor uw deelname!

Wilt u (meer) bijdragen aan het klimaat? Op deze site van de Rijksoverheid kunt u meepraten over het klimaatbeleid. Voor meer informatie over de energietransitie in onze regio bezoek:

<https://energiestrategie2wente.nl/energietransitie>

Bijlage 2 Aanvullende analyses

Op verzoek van de gemeente Rijssen-Holten zijn enkele aanvullende analyses uitgevoerd.

Tabel 1 Locatievoorkeur windturbines versus woongebied. Meerdere antwoorden mogelijk

	Kern Holten (N=122)	Kern Rijssen (N=452)	Buitengebied Holten (N=63)	Buitengebied Rijssen (N=56)
Langs de snelweg	72%*	68%*	49%	42%
Op de Rijsserberg	3%	2%	3%	2%
Op de Holterberg	4%	3%	7%	6%
Aan de randen van de kernen	3%	7%	1%	0%
Op bedrijventerreinen	49%	45%	47%	39%
Tussen de weilanden	10%	11%	10%	5%
Anders	9%	11%	13%	25%**
Nergens	29%	28%	40%	32%
Weet niet	1%	1%	1%	2%

* Significant verschil ten opzichte van Buitengebied Holten en Buitengebied Rijssen

** Significant verschil ten opzichte van Kern Holten en Kern Rijssen

Tabel 2 Belangrijke aandachtspunten bij plaatsing windturbines versus leeftijd. Meerdere antwoorden mogelijk

	Tot 44 jaar (N=317)	45-59 jaar (N=175)	60 jaar e.o. (N=200)
Dat het zo snel mogelijk gebeurt	6%	9%	16%*
Dat de windmolens geclusterd staan	33%	37%	34%
Dat de windmolens verspreid over de gemeente staan	8%	9%	19%**
Dat ik invloed heb op de locatie van de windmolens	52%***	46%	39%
Dat ik kan mee investeren in de windmolens	11%	10%	10%
Dat ik geld krijg van de opbrengst van de windmolens	19%	13%	13%
Anders	32%****	28%	21%
Geen aandachtspunten	5%	7%	7%
Weet niet	1%	4%	4%
Totaal	100%	100%	100%

* Significant verschil ten opzichte van categorie Tot 44 jaar

** Significant verschil ten opzichte van categorieën Tot 44 jaar en 45-59 jaar

*** Significant verschil ten opzichte van categorie 60 jaar en ouder

**** Significant verschil ten opzichte van categorie 60 jaar en ouder

Tabel 3 Zorgen ten aanzien van plaatsen windturbines versus woongebied.

	Kern Holten (N=122)	Kern Rijssen (N=452)	Buitengebied Holten (N=63)	Buitengebied Rijssen (N=56)
Ja	72%	65%	87%*	95%**
Nee	23%***	27%****	8%	2%
Weet niet	6%	8%	6%	3%
Totaal	100%	100%	100%	100%

* Significant verschil ten opzichte van Kern Rijssen

** Significant verschil ten opzichte van Kern Holten en Kern Rijssen

*** Significant verschil ten opzichte van Buitengebied Rijssen

**** Significant verschil ten opzichte van Buitengebied Holten en Buitengebied Rijssen

Tabel 4 Welke zorgen ten aanzien van plaatsen windturbines versus woongebied.
Meerdere antwoorden mogelijk

	Kern Holten (N=122)	Kern Rijssen (N=452)	Buitengebied Holten (N=63)	Buitengebied Rijssen (N=56)
Dat ik last krijg van slagschaduw	33%	29%	62%*	52%**
Dat ik geluidsoverlast krijg	45%	40%	70%***	65%****
Dat de opbrengst van de windmolens alleen naar ontwikkelaars gaat	57%	45%	46%	43%
Dat ik geen invloed heb op de locatie en ligging van de windmolens	54%	55%	62%	68%
Dat het landschap te veel wordt aangetast door de molens	86%	89%	83%	90%
Anders	15%	20%	28%	25%

* Significant verschil ten opzichte van Kern Holten en Kern Rijssen

** Significant verschil ten opzichte van Kern Rijssen

*** Significant verschil ten opzichte van Kern Holten en Kern Rijssen

**** Significant verschil ten opzichte van Kern Rijssen

Kennispunt Twente
Nijverheidstraat 30
7511 JM Enschede

www.kennispunttwente.nl
Info@kennispunttwente.nl

Kennis **punt**
Twente